

Motion till riksdagen 2019/20:2859

av **Rebecka Le Moine (MP)**

Rovdjurspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta medel från Viltvårdsfonden upphandlas enligt principen för offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka jakttillsynen genom att införa en särskild tillsynsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa arbetet mot den illegala jakten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka stödet till förebyggande åtgärder och stängsling för att hålla rovdjur borta från boskapen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa licensjakten på varg till dess att en långsiktigt livskraftig vargstam uppnåtts, och dessförinnan endast tillåta den mer restriktiva och motiverade skyddsjakten, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den populationsstorlek som Naturvårdsverket rapporterar för vargen, i likhet med referensvärdet för arten, ska avse den tid på året då populationen är som minst, så att inte redan döda vargar räknas in när man jämför populationsstorleken med referensvärdet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Mängden stora rovdjur minskar runt om i världen, och de lever på allt mindre ytor. Samtidigt spelar rovdjuren och toppredatorerna en viktig ekologisk roll, då de påverkar flera andra arter i långa händelsekedjor. När rovdjurspopulationerna minskar, minskar även deras möjlighet att fylla sin ekologiska roll. Deras roll som rovdjur kan inte ersättas av mänsklig jakt, då vi till exempel inte kan efterlikna rovdjurens selektiva jakt. I Sverige finns fyra arter av stora rovdjur: varg, lodjur, björn och järv. Dessa har vi

förbundet oss att bevara, enligt våra nationella miljömål (Ett rikt växt- och djurliv) samt konventionen om biologisk mångfald.

Järven (*Gulo gulo*) är i Sverige klassad som sårbar på den svenska rödlistan, är fridlyst och med i habitatdirektivet samt i Bernkonventionens bilaga II. Under 2018 hittades 124 föryngringar (honor med ungar) i Sverige. Det är en ökning från 97 till 124 och järvpopulationen uppskattas till cirka 583 järvar i landet. Järven ligger fortfarande under referensvärdet för gynnsam bevarandestatus, som är minst 600 individer.

Lodjur (*Lynx lynx*), är sårbar enligt den svenska rödlistan, samt listad i EU:s habitatdirektiv, Cites och Bernkonventionen, bilaga II. Resultatet från senaste populationsberäkningen som Naturvårdsverket har gjort, visar att det finns cirka 1 200 lodjur i Sverige och populationen är därmed fortsatt över referensvärdet för gynnsam bevarandestatus.

Brunbjörn (*Ursus arctos*) är nära hotad enligt den svenska rödlistan och fridlyst. Den tillhör också EU:s habitatdirektiv, är listad i Cites och Bernkonventionens bilaga II. Naturvårdsverkets senaste populationsberäkning visar att det finns cirka 2 900 björnar i Sverige.

Vargen (*Canis lupus*) är klassad som sårbar i Sverige enligt den svenska rödlistan, och ingår i habitatdirektiv (bilaga 2, prioriterad art och bilaga 4), Bernkonventionen II och står listad i Cites. Under vintern 2018/19 dokumenterades 67 familjegrupper och revirmarkerande par (vargrevir) i Skandinavien.

Det totala antalet vargar i Skandinavien inventeringsperioden (1 oktober–31 mars) 2018/19 beräknas till cirka 380 av Naturvårdsverket. Naturvårdsverket väljer dock att räkna med de vargar som har skjutits under inventeringsperioden, vilket är högst tvivelaktigt och bör upphöra. De väljer helt enkelt att multiplicera varje familjegrupp med en faktor 10. Detta strider mot det forskningsresultat som Skandulv fick när Naturvårdsverket gav dem i uppdrag att utveckla en ny beräkningsmodell, som tar hänsyn till att vargar dör under inventeringsperioden. Deras modell publicerades 2016 och visade att en mer trolig siffra för vargpopulationens storlek i slutet av ett år är 8 gånger antalet familjegrupper och att det troligaste antalet vargar i mars är 7,67 gånger antalet familjegrupper som finns då. Naturvårdsverket har dock fortsatt använda den föråldrade modellen. Därför överskattas antalet vargar i Sverige, till 300, vilket också råkar vara referensvärdet för gynnsam bevarandestatus. Observera att referensvärdet är beräknat på sådant sätt att det gäller för den tid på året då antalet vargar är som minst, dvs på våren just innan nya valpar föds.

Viltvårdsfonden

I Sverige ges drygt 50 miljoner kronor per år till Jägareförbundet från statens viltvårdsfond. Pengarna går till det allmänna uppdraget, där det bland annat ingår att informera om våra rovdjur utifrån demokratiskt fattade beslut och mål. Svenska Jägareförbundet har sedan 1938 har ett statligt uppdrag att ”leda delar av jakten och viltvården i landet”. Sedan några år preciserar Näringsdepartementet i någon mån vad uppdraget omfattar.

Bland annat ska de tillhandahålla information om rovdjuren (dock har de av sagt sig att tillhandahålla information om vargen). De ska också ge objektiv information till myndigheter. Detta uppdrag skulle kunna ligga direkt på Naturvårdsverket, som i sin tur skulle kunna upphandla delar av uppdraget, bland annat från naturvårdsorganisationer, men också från jägarorganisationerna. Det senare kan omfatta eftersök av trafikskadat vilt, skydds jakt, projekt såsom mårhundprojektet med mera.

Men samtidigt bedriver förbundet sin egen rovdjurspolitik med hjälp av dessa pengar. Det gör att man sitter på dubbla stolar, vilket är den slutsats som dras i offentliga utredningar från 1997, 2003, 2004 och 2007. År 2014 pekade Regeringskansliets egna interna utredning på att uppdraget borde upphandlas enligt lagen om offentlig upphandling.

Dessutom utgår 7 miljoner kronor till Jägarnas Riksförbund, som har en uttalad "nollvision" för en art som finns med i EU:s art- och habitatdirektiv. Deras vision är alltså att vi ska utrota vargen från Sverige, vilket helt strider mot både demokratiskt fattade miljömål och miljölagarna. Antingen bör organisationen anta en annan vision eller så bör finansieringen stoppas.

Stoppa licensjakten och öka tillsynen

Det finns forskning som visar att en laglig jakt inte leder till en minskad illegal jakt, trots att det framförs som ett starkt argument i den svenska debatten. I Sverige har inte den illegala jakten minskat trots flera år av licensjakt. Tvärtom tycks den öka. Enligt Statens veterinärmedicinska anstalt skjuts mer än var tionde varg illegalt. 10–20 % av populationen faller offer för illegal jakt varje år, enligt Olof Liberg på Sveriges lantbruksuniversitets vargforskningsprojekt Skandulv. Det betyder att cirka 70 vargar dödas illegalt varje år, och att tjuvjakt är den enskilt största dödsorsaken för svenska vargar.

Tyvänn råder en kultur inom vissa jaktorganisationer där detta accepteras i hög grad, vilket bekräftas i en intervjustudie av Erica von Essen (SLU). Christer Järlås, miljöåklagare vid Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål i Östersund, säger att den illegala jakten är "bortom all kontroll från myndigheterna".

Den illegala jakten på rovdjur är ett allvarligt problem, dels för att ingen har vare sig kunskap eller kontroll över dess omfattning, dels för att den ofta inrymmer ett hänsynslöst djurplågeri. Insatserna mot illegal jakt måste utökas. Ett sätt att få igång en bättre tillsyn är genom att starta en särskild tillsynsmyndighet, som då också kan ta över lämpliga delar av länsstyrelsernas naturvårdstillsyn. Tillsynsmyndighetens uppgifter bör vara natur- och jakttillsyn, inventering och kvalitetssäkring. Statens naturoppsyn i Norge kan vara en modell att inspireras av för en sådan myndighet. De delar av tillsynen som avser jakt bör finansieras genom skatter eller avgifter som betalas främst av dem som jagar, till exempel viltvårdsavgiften (jaktkortet).

Olika hjälpmedel som underlättar legal jakt kan också underlätta illegal jakt. Det gäller bland annat åtlar, åtelkameror, ljuddämpare, mörkerkikare på vapen, gps-sändare på hundar och drönare. Användningen av dessa hjälpmedel måste regleras, via förbud, tillståndsplikt eller anmälningsplikt. Polis och åklagare måste ges tillräckliga resurser så att anmälda brott leder till åtal och fällande domar. Hjälpmedel som använts till illegal jakt – som vapen och fordon – ska beslagtogs, och skadestånd måste begäras vid jaktbrott. Svenska medborgare som bedrivit illegal jakt i andra länder bör kunna straffas för detta när de kommer till Sverige.

Vi kan inte acceptera att regeringen vill tillåta licensjakt på varg och järv som enligt vår mening inte har gynnsam bevarandestatus. Möjligheten att bedriva jakt på rovdjur ska anpassas efter hur hotad eller livskraftig arten är i landet. Ju mer hotad en art är, desto mindre är utrymmet för jakt och desto hårdare måste andra lösningar användas. Den jakt som tillåts bedrivas måste vara välmotiverad, alltså en skyddsjakt som ska ses som ett absolut sista alternativ.

Höj ersättningsnivån och jobba förebyggande

All mänsklig verksamhet ska anpassas till naturens förutsättningar. Till de förutsättningarna hör att det finns stora rovdjur som varg, björn, lodjur, järv och kungsörn i Sverige. Grundansvaret för att förebygga skador på tamdjur ligger därför hos djurhållaren. Samtidigt gör tamdjuren viktig samhällsnytta på olika sätt, och angrepp av stora rovdjur kan drabba djurhållarna väldigt ojämnt. Det är av särskild vikt att jobba förebyggande, för att minska både skada och upplevd oro hos djurhållaren. Mer forskning bör läggas på hur samexistens kan nås, genom att hitta kostnadseffektiva förebyggande åtgärder. Därför ska samhället bidra både med förebyggande stödinsatser såsom stängsling och med ekonomisk ersättning till den som ändå råkar ut för angrepp. En generös ersättning ger möjlighet att ha en, ur flera aspekter, acceptabel rovdjurspolitik, samtidigt som det möjliggör för jordbrukare, fiskare och renägare att utöva sina respektive yrken.

Rebecka Le Moine (MP)